

Idapiiri piiriületuste statistilised näitajad

Enne erinevaid piiranguid (2019) ületas idapiiri 5,3 miljonit inimest aastas. Nendest pooled kontrolliti riiki sisenemisel ning pooled riigist väljumisel. 2020. aastal (Covid-19 mõju) langes idapiiri ületuste arv 76% võrreldes 2019. aastaga ning 2021. aastal langes piiriületuste arv veelgi moodustades 13% sellest, mis oli 2019. aastal (2021 – 704 612, langus 87%). 2022. aastal hakkas piiriületuste arv kasvama, kuid moodustas endiselt 34% mahust, mis oli piirangutele eelnenud aastal.

Üle idapiiri toimus 2022. aastal enim piiriületusi läbi Narva-1 piiripunkti (maantee), moodustades 66% kõikidest idapiiri ületustest. Järgnesid Luhamaa piiripunkt 14%, Koidula 10% ning Narva-2 piiripunkt 9%.

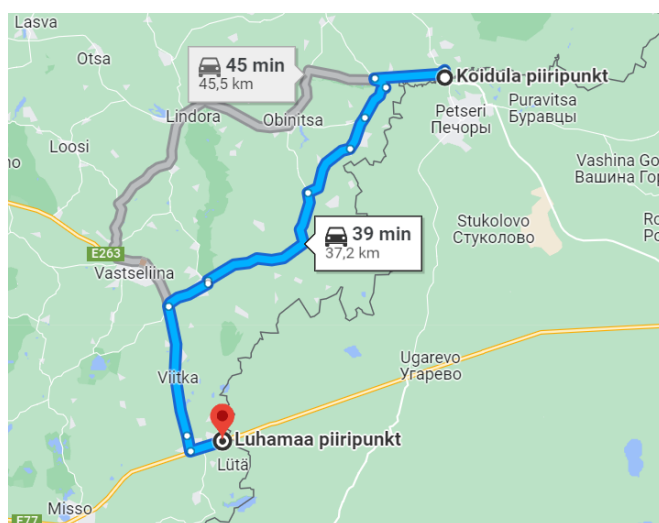
Transpordivahendite osas on eelkõige langenud sõiduautode ja busside osakaal. Võrreldes 2022. aastat 2019. aastaga on sõiduautode arv idapiiril langenud 62% (2019 – 823 368; 2022 – 312 177) ning busside piiriületusi on fikseeritud 73% vähem (2019 – 39 888; 2022 – 10 963). Veoautode liiklus on viimasel kaheksal aastal olnud kõigis kolmes maanteepiiripunktis stabiilne. 2019. aasta ja 2022. aasta võrdluses on langus olnud 2%. Kusjuures langus on olnud läbi Narva piiripunkti liikuvate veoautode osas (-8%). Koidula piiripunktis oli aga veoautode piiriületuste arv 2022. aastal 4% suurem, kui see oli 2019.

Allpool on välja toodud Koidula maanteepiiripunkti iseloomustavad näitajad, mida on võimalik kasutada erinevate mõjude hindamisel ja riskide maandamiseks vajalike tegevuste kaardistamiseks.

Koidula piiripunkt

Koidula piiripunkt asub Karisilla-Petseri maanteel, Koidula külas Setomaa vallas. Lähim suurim asula Eesti poolel on Värskas asula, mis asub piiripunktis 18 km kaugusel ning Vene Föderatsiooni poolel Petseri linn, mis on piiripunktist 5 km kaugusel.

Koidula piiripunkt on avatud alaliselt rahvusvaheliseks liikluseks ning seda võivad läbida kõik transpordiliigid. Vastav kokkulepe on sõlmitud Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni valitsuste vahel 25. juunil 2002. aastal.

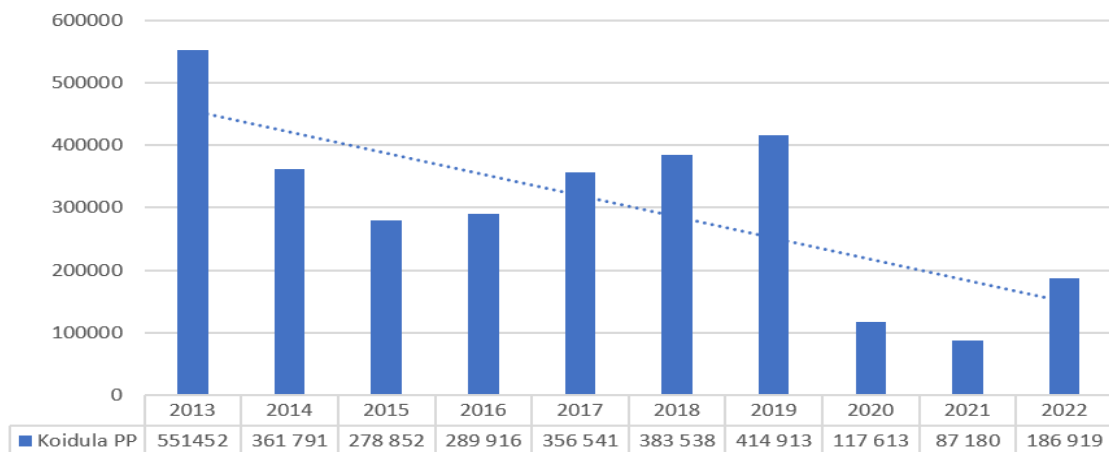
Vastavalt lepingule otsustatakse tegutseva läbilaskepunkti sulgemine või määratluse muutmine **poolte kokkuleppe alusel** diplomaatiliste kanalite kaudu.

Piiripunkti läbivat liiklust võib piirata või peatada **julgeolekukaalutlustel või sanitaarkaitse vajadustel** (diplomaatiliste kanalite kaudu teavitamise kohustus vähemalt 5 päeva ette). **Loodusõnnetuse, epideemia või loomataudi või muul vältimatul juhul** võib peatada või piirata liikumist ning kokkulepe kohaselt tuleb sellest koheselt teist poolt teavitada. Liikluse peatamine või piiramine on võimalik ka **korralisteks remonttöödeks** (teavitamise kohustus 90 päeva ette)

Lähimad piiripunktid on Koidula raudteepiiripunkt (ca 1 km), Luhamaa piiripunkt (vahemaa 37 km) ja Saatse piiripunkt (25 km). Kui Luhamaa piiripunkt on avatud sarnaselt Koidula piiripunktile kõikidele transpordiliikidele, siis Saatse piiripunkt on avatud jalakäijatele ning seda saavad kasutada ainult Eesti ja Vene Föderatsiooni elanikud. Läbi Koidula raudteepiiripunkti reisirongiliiklust ei toimu, küll läbib piiripunkti kaks kuni kolm kaubarongi ööpäevas (sisenev ja väljuv suund kokku).

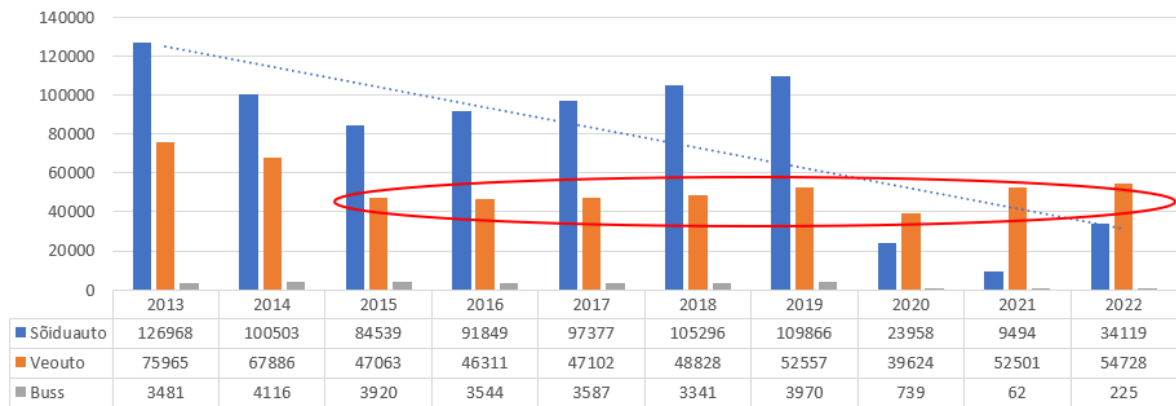
Piiriületuste statistilised näitajad

Koidula piiripunkti kaudu ületas aastatel 2009 – 2012 piiri ca 700 000 inimest aastas. Pärast seda vähenes piiriületuste arv oluliselt kuna 2013. aasta lõpus kehtestati aktsiisikaupade sisseveole täiendavad piirangud. Kui 2016. aastast hakkas piiriületajate arv kasvama, siis 2020. aastal, langes see taas 72% võrreldes 2019. aastaga. 2022. aastal piiriületajate arv küll tõusis, kuid moodustas siiski 45% sellest, mis oli 2019. aastal. (joonis 2).

Joonis 2. Isikute piiriületused Koidula maanteepiiripunktis ajavahemikul 2013-2022

Sõiduautode piiriületuste dünaamika on sarnane inimeste piiriületustele. 2016. aastast hakkas sõiduautode piiriületuste arv (91 849) kasvama ning tõusis aastaks 2019 ligi 110 000 sõiduautoni. 2020. aastal langes sõiduautode piiriületuste arv aga 79%. 2022. aastal sõiduautode arv kasvas, kuid moodustas 1/3 sellest, mis oli 2019. aastal. Kuigi läbi Koidula piiripunkti liikus ka varasemalt vähe busse, siis tänaseks on see number langenud 95% (2019 – 3970; 2022 – 225). **Ainuke transpordiliik, mille piiriületuste arv ei ole langenud, on veoautode piiriületused (2019 ja 2022 aastate võrdluses on olnud kasv 4%).**

Joonis 2. Koidula piiripunkti läbinud transpordivahendid aastatel 2013 – 2022

Piiriületaja profiil

2022. aastal **sisenes** läbi Koidula piiripunkti Eestisse keskmiselt **275 inimest ööpäevas**. Andmete analüüs näitas, et sisenejatest olid 1/3 veoautojuhid, 1/3 saabus sõiduautodega ning 1/3 jalgsi. Piiriületajatest omakorda **olid 41% Eesti ning 27% Vene Föderatsiooni kodanikud** (ligi pooltel Vene Föderatsiooni kodanikel oli Eesti elamisluba). Järgnesid Ukraina ja Läti kodanikud 7%-ga ning määratlemata kodakondsusega ja Valgevene kodanikud 6%-ga. Teiste riikide kodanike osakaal oli 6%. Ühtekokku kontrolliti Koidula piiripunktis 61 riigi kodanikke.

Lühiajaliste statistiliste näitajate (kaks nädalat) analüüs toob välja, et **27% piiriületajatest on korduvületajad**, kes paari nädala jooksul läbivad piiripunkti kaks või enam korda. Nendest üle poole (58%) on sisenenud veoautoga ehk tegemist on tööalase sisenemisega. Samuti on korduv ületajad inimesed, kes elavad Vene Föderatsioonis aga kas töötavad või õpivad Eestis. Hinnanguliselt on selliseid piiriületusi 10 – 15 päevas.

Piiripunkti läbilaske võimekus

Maismaapiiripunkti läbilaskevõimekus ei olene ainult riigi poolt hallatava piiripunkti taristu võimalustest. See sõltub suuresti ka naaberriigi piiripunkti läbilaskest ja töökorraldusest.

Selleks, et maismaapiiripunktid töötaksid sünkroonis, on Eesti pool Vene Föderatsiooni informeerinud Koidula piiripunkti võimalustest transpordivahendite kontrollimiseks 24 tunni jooksul järgmiselt. Olenevalt kontrolliprotseduuride iseloomust ja olemasolevast isikkoosseisust võivad need numbrid ühes või teises suunas liikuda, kuid arvestuslik Koidula piiripunkti läbilaske võimekus on järgmine:

- 1) Sõiduautod - 600 sisse ja 600 välja;
- 2) Veoautod - 200 sisse ja 200 välja;
- 3) Bussid - 40 sisse ja 40 välja.

Sarnane võimekus on ka Luhamaa piiripunktil.

Kui tänases olukorras suunata Koidula liiklus Luhamaa piiripunkti, siis Luhamaa piiripunkti läbilaske võimekusest oleks sõiduautode puhul kasutatud ca 25%. Veoautode puhul oleks aga ressurss ammendunud.

Viljar Kärk
viljar.kark@siseministeerium.ee